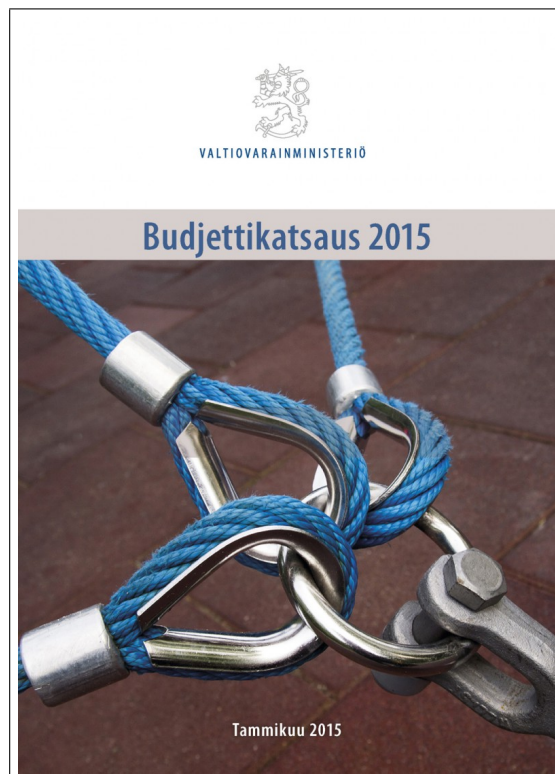

Budjettikatsaus 2015

Kevät

Sisällysluettelo

Talouden näkymät	3
Hallituksen talouspoliittinen linja	5
Kasvun ja työllisyyden tukeminen	7
Sopeuttamistoimilla hillitään velanottoa	10
Valtiontalouden EU-tulot ja -menot vuosina 2013-2015	12
Kuntatalous 2015	13
Sosiaalietuudet 2015 ja julkisten palvelujen kustannukset	15
Poimintoja talousarviosta	17
Lisätietoja	26
Lukuohjeet ja tulostus	27

Talouden näkymät

Suomen talouden kasvu edelleen vaisua

Kansainvälisen talouden kehittyminen on viime aikoina ollut kaksijakoista. Maailmantalouden kasvun kiihtymisestä vastaavat lähinnä Yhdysvallat ja Iso-Britannia. Euroalueen tilanteen taas ennustetaan jatkuvan vaisuna. Venäjän on vaikea välttää taantumaa vuosina 2014 ja 2015 vaikka valtio voikin matalan velkaantuneisuutensa vuoksi elvyttää. Geopoliittiset jännitteet mm. Venäjällä ja Lähi-idässä varjostavat edelleen teollisuusmaiden kasvunäkymiä.

Suomen talouden kasvun ennustetaan olevan hienoisesti positiivinen vuonna 2014. Vuoden 2015 kasvuksi muodostuu 0,9 % ja samalla kasvu muuttuu laajapohjaisemmaksi. Yksityinen kulutus lisääntyy hieman, huolimatta siitä, että kotitalouksien reaalitytulot eivät juuri lisäänty. Viennin kasvu jää edelleen maailmankaupan kasvua heikommaksi ja siten markkinaosuuksien menettäminen jatkuu. Yksityiset investoinnit hieman virkoavat lähinnä kone- ja laiteinvestointien ja t&k-investointien vetämänä. Työmarkkinoiden tilanne heikkenee vuoden 2015 aikana ja työttömyysasteen ennustetaan nousevan 8,8 prosenttiin. Vuoden 2015 inflaatio jää alle prosenttiin muun muassa raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan laskun seurauksena. Myös korkotason pysyminen ennätyksellisen matalalla pitää hintapainot alhaalla.

Kansantalouden kehitys ennuste, joulukuu 2014						
	2011	2012*	2013*	2014**	2015**	2016**
BKT käyvin hinnoin, mrd. euroa	197	199	201	204	208	214
BKT, määrän muutos, %	2,6	-1,5	-1,2	0,1	0,9	1,3
Työttömyysaste, %	7,8	7,7	8,2	8,6	8,8	8,6
Työllisyysaste, %	68,6	69,0	68,5	68,4	68,6	68,9
Kuluttajahintaindeksi, %	3,4	2,8	1,5	1,1	0,8	1,7
Pitkät korot (valtion obligaatiot 10 v.), %	3,0	1,9	1,9	1,5	0,8	1,2

Lataa taulukko skaalautuvana PDF-tiedostona.¹

Heikko suhdannetilanne rasittaa julkista taloutta

Suomen julkinen talous koostuu valtiosta, kunnista, työeläkerahastoista ja muista sosiaaliturvarahastoista.

Julkinen talous on pitkään jatkuneen heikon suhdannetilanteen vuoksi edelleen alijäämäinen, vaikka tällä vaalikaudella pääteytyt sopeutustoimet ovat hillinneet alijäämän kasvua. Matalasuhdanne heijastuu selvimmin valtiontalouteen, joka pysyy selvästi alijäämäisenä, mutta myös kuntasektori on alijäämäinen vaimean verotulokehityksen ja väestön ikääntymisestä aiheutuvien menojen kasvun vuoksi. Julkisen velan suhteen kokonaistuotantoon arvioidaan vuonna 2015 ylittävän EU:n kasvu- ja vakaussopimuksessa asetetun 60 prosentin rajan. Velkakriteerin ylitys ei kuitenkaan johtane liiallisen alijäämän prosessin käynnistämiseen, sillä sen taustalla ovat euroalueen maiden tukemiseen liittyvät solidaarisuusoperaatiot ja epäsuotuisten suhdanteiden vaikutus. Julkisen talouden rakenteellinen rahoitusasema uhkaa myös poiketa tavoitteestaan.

¹<http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Kansantalouden-kehitys.pdf>

Suomen taloutta vaivaavat samanaikaisesti rakenteelliset kasvun ja julkisen talouden kestävyysongelmat. Ikärakenteen muutos pienentää taloudessa tarjolla olevaa työn määrää ja kasvattaa ikäsidonnaisia julkisia eläke-, hoito- ja hoivamenoja. Ikäsidonnaisten menojen kasvu heikentää julkisen talouden rahoitusasemaa niin, että vallitsevalla veroasteella julkisen talouden tulot eivät riitä kattamaan julkisen talouden menoja normaalin kehityksen puitteissa. Ilman korjaavia toimenpiteitä julkinen velka uhkaa kasvaa hallitsemattomasti suhteessa kokonaistuotantoon. Tämä ns. kestävyysvaje on valtiovarainministeriön syyskuussa 2014 tehdyn arvion mukaan noin 4 % BKT:sta. Tämä tarkoittaa, että julkisen talouden rahoitusaseman tulisi kohentua pe-

rusennusteeseen verrattuna noin 9 mrd. euroa vuoteen 2018 mennessä, jotta julkinen valta kykenisi hoitamaan velkoitensa ilman, että julkisen talouden velkaantuminen karkaa kestävämmälle uralle. Myös edelleen heikko suhdannetilanne rasittaa julkista taloutta.

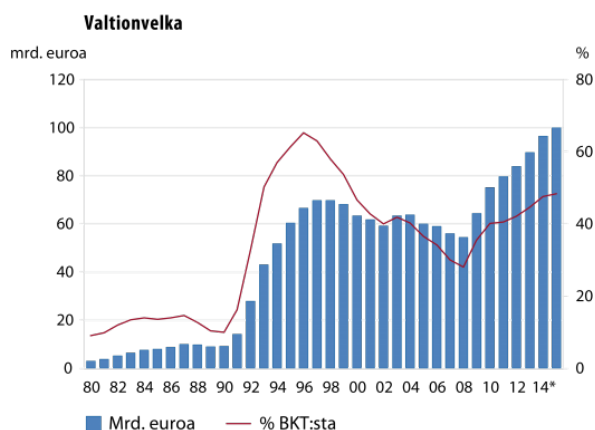
Julkinen talous						
Keskeisiä tunnuslukuja kansantalouden tilinpidon mukaan						
Suhteutettuna bruttokansantuotteeseen, %						
	2011	2012*	2013*	2014**	2015**	2016**
Verot ja sosiaaliturvamaksut	42,1	42,9	44,0	44,5	44,7	44,7
Julkisyhteisöjen menot	54,4	56,3	57,8	58,5	58,5	58,1
Nettoluotonanto	-1,0	-2,1	-2,4	-2,7	-2,6	-2,1
- Valtionhallinto	-3,2	-3,7	-3,5	-3,2	-2,5	-2,3
- Paikallishallinto	-0,5	-1,1	-0,8	-0,9	-1,0	-1,1
- Työeläkelaitokset	2,7	2,4	1,9	1,7	1,2	1,3
- Muut sosiaaliturvarahastot	0,0	0,2	0,0	-0,2	-0,3	0,0
Julkisyhteisöjen velka	48,5	53,0	56,0	58,9	61,1	62,3
Valtionvelka	40,5	42,2	44,6	46,6	48,0	48,7

Lataa kuva skaalautuvana PDF-tiedostona.²

²<http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Julkinen-talous-su.pdf>

Hallituksen talouspoliittinen linja

Pääministeri Stubbin hallitus jatkaa edellisen hallituksen talouspoliittisella linjalla, ja sen ohjelma perustuu pääministeri Kataisen hallituksen ohjelmaan, rakennepoliittiseen ohjelmaan ja julkisen talouden sopeuttamista koskeviin linjauksiin. Painopistealueina ovat edelleen köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen, julkisen talouden vakauttaminen ja kestävä talouskasvu, työllisyyden ja kilpailukyvyyn vahvistaminen. Pääministeri Stubbin hallituksen ohjelmaan sisältyy lisäksi uusia panostuksia kasvuun, työllisyyteen ja ostovoiman tukemiseen. Julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi rakennepoliittisen ohjelman toimeenpano varmistetaan. Kasvun ja työllisyyden edellytyksiä vahvistetaan, ja valtiontaloutta sopeutetaan hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa keväällä 2014 ja aiemmin vaalikaudella tehtyjen päätösten mukaisesti.

Lataa kuva skaalautuvana PDF-tiedostona.³

Hallituksen rakennepoliittinen ohjelma sisältää keskeiset elementit talouden rakenteiden uudistamiseksi talouden kasvua ja julkisen talouden kestävyyttä tukevalla tavalla:

- kuntatalouden tasapainottamisen käyttöön otettavan rahoituskehityksen ja valtion ja kuntien muiden yhteisten toimien avulla,
- palvelutuotannon tuottavuuden kohottamisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu- ja rahoitusrakennemuutosten avulla,
- työurien pidentämisen eläkeuudistuksen ja muiden työuran alkuun ja katkoksiin kohdistuvien toimien avulla,
- rakenteellisen työttömyysasteen alentamisen sekä
- talouden tuotantopotentiaalin nostamisen.

Hallitus päätti 28.8.2014 rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanon vahvistamisesta. Muun muassa päätettiin valmistella pikaisesti julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten hallinnan toteuttava budjettikehysjärjestelmä.

Hallitus noudattaa pääministeri Kataisen hallituksen ohjelmassa asetettuja kehysääntöjä ja vaalikauden kehystä. Menosäännöllä varmistetaan valtiontalouden vastuullinen, pitkäjänteinen ja taloudellista vakautta edistävä menopolitiikka. Kehykset kattavat noin 80 prosenttia talousarviomenoista. Niiden ulkopuolelle jäävät suhdanteiden ja rahoitusautomaatiikan mukaisesti muuttuvat menot, kuten työttömyysturvamenot, palkkaturva, asumistuki sekä valtion osuus toimeentulotukimenoista.

Suomen julkisen talouden tavoitteenasettelua määrittävät EU-säännökset, erityisesti va-

³http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Valtionvelka_suomi.pdf

kaus- ja kasvusopimus, joka velvoittaa jäsenvaltiot ylläpitämään julkisen talouden tasapainoa ja välttämään liiallisia alijäämiä ja velkaantumista. Hallituksen politiikkaa ohjaa myös koko julkisen talouden rakenteelliselle rahoitusasemalle asetettu tavoite korkeintaan 0,5 prosentin suuruisesta alijäämästä suhteessa kokonaistuotantoon keskipitkällä aikavälillä (MTO).

Kasvun ja työllisyyden tukeminen

Talousarvio vuodelle 2015 perustuu pääministeri Stubbin hallitusohjelmassa sovittuihin ratkaisuihin sekä kevään 2014 julkisen talouden suunnitelmassa tehtyihin päätöksiin. Talousarvio sisältää kasvua, ostovoimaa ja työllisyyttä tukevia toimenpiteitä sekä valtiontaloutta sopeuttavia toimia.

Pääministeri Stubbin hallituksen kasvutoimet

Sekä pääministeri Stubbin hallitusohjelmassa että vuoden 2015 talousarvioesityksen laadinnan yhteydessä päätettiin uusista kasvutoimista. Kesäkuun 2014 hallitusneuvotteluissa päätettiin pk-yritysten kasvua tukevista toimenpiteistä, kohdistuen erityisesti pk-yritysten rahoituksen saatavuuden turvaamiseen. Finnveran mahdollisuuksia rahoittaa keski suurten yritysten kasvua ja kansainvälistymistä laajennetaan. Jatkossa yritysten, joiden koko ylittää EU:n pk-määritelmän, rahoittaminen on mahdollista myös tukialueiden ulkopuolella.

Hallitus käynnistää asunto- ja infrastruktuurirakentamista koskevan toimenpideohjelman. Tähän liittyen mm. pääkaupunkiseudulle kohdennetaan enintään 2 milj. euroa määräaikaisiin käyttötarkoituksen muutosavustuksiin, joilla pyritään edistämään toimisto- ja teollisuusrakennusten muuttamista vuokra-asuntokäyttöön. Liikenneinfrastruktuuriin kohdennetaan lisäpanostuksia (noin 80 milj. euroa vuodelle 2015), jotka osittain vähentävät määrärahoihin aiemmin päätettyjä säästöjä. Valtion ja Helsingin seudun kuntien välillä on saavutettu alustava sopimus siitä, että Helsingin

seudun kuntien kaavoitustavoitetta nostetaan 25 % voimassa olevaan maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimukseen verrattuna. Sopimusluonnoksen mukaan vastavaroisesti valtio tukee Helsingin seudun suuria infrastruktuurihankkeita eli Pisara-rataa ja länsimetron jatketta Kivenlahteen saakka. Valtio osallistuu myös Tampereen kaupunkiraitiotiehankkeen suunnittelukustannuksiin.

ICT-alan rakennemuutoksen vauhdittamiseksi yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa käynnistettäviin korkeakoulutettujen täydennys- ja erikoistumiskoulutuksiin sekä tutkintoon johtaviin muuntokoulutuksiin kohdennetaan 2,45 milj. euron lisäys.

Myös valtion omaisuuden myyntituloilla panostetaan kasvuun

Kevään 2014 julkisen talouden suunnitelman päätösten mukaisesti valtion varallisuutta ohjataan nykyistä tuottavampaan käyttöön. Valtion kiinteistövarallisuutta ja osakeomistuksia myydään ja mm. eräiden rahastojen tuloutusta valtiolle lisätään. Näillä toiminnoilla saatava lisätuloutus valtion budjettiin on vuosina 2014–2015 noin 1,9 mrd. euroa. Pääosa lisätuloutuksesta ohjataan valtionvelan lyhentämiseen. Osa kohdennetaan kuitenkin merkittäviin kasvupanostuksiin. Kasvukonaisuuden määrärahoista noin 250 milj. euroa kohdistuu vuodelle 2015. Keskeisimmät panostukset liittyvät uutta kasvua ja tulevaisuutta luoviin osaamis- ja innovaatioinvestointeihin sekä nopeasti työllistäviin liikenne- ja rakentamishankkeisiin.

Kasvupanostukset kohdennetaan mm. kas-

vuyritysten pääomasijoituksiin Teollisuussijoituksen ja Tekesin kautta, Team Finland –toimintaan ja Finpron avustuksiin. Tekesin lainavaltuuksia korotetaan ja kohdennetaan cleantech- ja biotaloussektorin hankkeisiin ja digitaaliseen arvонуluontiin perustuvaan liiketoimintaan. Yliopistoja varaudutaan pääomittamaan kolminkertaisesti yliopistojen keräämään yksityiseen pääomaan nähden, ja aikuisten osaamisperustaa vahvistetaan. Helsingin Olympiastadionin perusparannukseen myönnetään yhteensä enintään 104,5 milj. euroa. Rahoituksesta 80 milj. euroa katetaan omaisuudenmyyntituloilla, josta 40 milj. euroa myönnetään vuonna 2014. Vuodelle 2015 hankkeeseen on myönnetty 51,8 milj. euron valtuus, josta 40 milj. euroa (omaisuudenmyyntituloista) myönnetään vuonna 2015 ja loppuosuus, enintään 11,8 milj. euroa vuosina 2016–2019 liikunnan veikkausvoittovaroista.

Valtion asuntorahastosta osoitetaan yhteensä 40 milj. euroa korjausavustuksiin vuodelle 2015.

Valtiontalouden sopeuttamista jatketaan

Valtiontalouden vahvistamiseksi on kehyskaudella 2012–2015 tehty sopeuttamispäätöksiä useaan otteeseen. Kaikkiaan on päätetty toimenpiteistä (veronkorotuksista ja menosäätöistä), jotka yhteensä vahvistavat valtiontaloutta nettomääräisesti noin 5,2 mrd. eurolla eli 2,5 % suhteessa kokonaistuotantoon vuoden 2015 tasolla, kun vertailukohtana on edellisen vaalikauden viimeinen kehyspäätös.

Vuoden 2015 talousarvioon sisältyvät sopeuttamistoimet alentavat valtion menoja talousarviovuonna nettona noin 2 mrd. eurolla vuoden 2014 säästöihin verrattuna. Menosäätöt kohdistuvat laajasti eri hallinnonaloille.

Vuonna 2015 lisätään säästöjä muun muassa seuraavissa: kuntien peruspalvelujen valtionosuuksissa, kehitysyhteistyömenoissa, lapsilisissä, puolustusvoimien toimintamenoissa ja materiaalihankinnoissa, valtionhallinnon toimintamenoissa sekä sairausvakuutuslaista johtuvissa menoissa.

Ostovoimaa tuetaan

Kotimaisen kysynnän tukemiseksi ansiotuloverotukseen tehdään Stubbin hallituksen hallitusohjelman mukaisesti inflaatiota vastaava tarkistus tuloveroasteikon kolmeen alimpaan tulo- ja rajaan. Lisäksi pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden tukemiseksi otetaan käyttöön lapsiperhevähennys. Yritysten edustusmenojen 50 prosentin vähennyskelpoisuus palautetaan vuoden 2015 alusta lukien. Eläkeläisten ostovoiman tukemiseksi kunnallisverotuksen eläketulovähennystä korotetaan.

Veromuutoksia yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden tukemiseksi

Hallitus pyrkii tukemaan verotuksen oikeudenmukaisuutta. Pienituloisten palkansaajien verotusta kevennetään korottamalla työtulovähennystä. Progressiivisen tuloveroasteikon määräaikaisen ylimmän tuloluokan alarajaa alennetaan. Lisäksi lisätään pääomatuloverotuksen progressiota.

Valtion tuloveroasteikko vuonna 2015		
Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
16 500 - 24 700	8	6,5
24 700 - 40 300	541	17,5
40 300 - 71 400	3 271	21,5
71 400 - 90 000	9 957,5	29,75
90 000 -	15 491	31,75

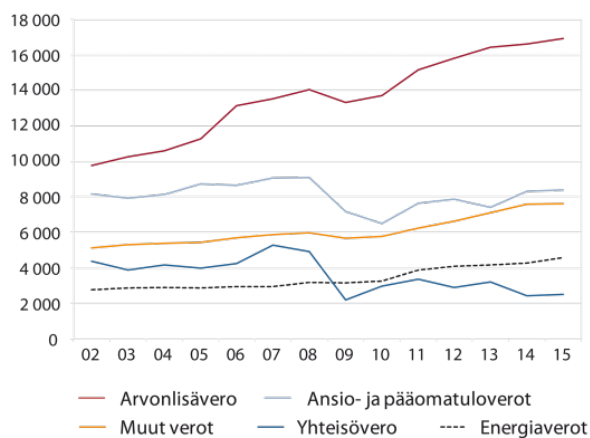
Lataa taulukko skaalautuvana PDF-tiedostona.⁴

Lataa taulukko skaalautuvana PDF-tiedostona.⁶

Valmisteverotusta kiristetään

Vuonna 2015 toteutetaan julkisen talouden tasapainoa vahvistavia verotuksellisia toimenpiteitä, jotka jatkavat verotuksen painopisteen siirtämistä talouskasvun kannalta haitallisemmasta työn ja yrittämisen verotuksesta kohti ympäristö- ja terveysperusteista verotusta. Vuonna 2015 voimaan tulevat veronkorotukset koostuvat pääosin valmisteverojen ja muiden välillisten verojen korotuksista.

Valtion verotulot verolajeittain vuosina 2002-2015, milj. euroa

Valmisteveromäärä vuosina 2014 ja 2015, euroa			
	2014	2015	Veronkorotus, %
Keskiahintainen savuke (20 kpl)	3,39	3,70	9,1
Keskiahintainen kääretupakka (30g pussi)	3,11	3,40	9,3
Moottoribensiini* (100 l)	67,29	68,13	1,2
Dieselöljy* (100 l)	49,66	50,61	1,9
Sähkölämmitteisen omakotitalon sähkö (20 000 kWh/v)	378,00	448,00	18,5
Keskimääräisen henkilöauton ajoneuvoveron perusvero (v)	170,00	230,00	35,3

* Fossiilinen. Korvaavien biopolttoaineiden veronkorotus pienempi.

Lataa kuva skaalautuvana PDF-tiedostona.⁷

Lataa taulukko skaalautuvana PDF-tiedostona.⁵

Vuonna 2015 on käytössä kolme arvonlisäverokantaa.

Arvonlisäverokannat, vuonna 2015	
Yleinen verokanta	24 %
Alennettu verokanta ▶ elintarvikkeet, rehut ja ravintoloiden ruokapalvelut	14 %
Alennettu verokanta ▶ mm. lääkkeet, henkilökuljetukset, majoituspalvelut, urheilu- ja virkistyspalvelut, kulttuuripalvelut, kirjat, tilatut aikakausi- ja sanomalehdet	10 %

⁴ http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Tuloveroasteikko_suomi.pdf

⁵ http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Valmisteveroasteikko_suomi.pdf

⁶ http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Arvonlisäverokannat_taulukko.pdf

⁷ http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Valtion_verotulot_verolajeittain.pdf

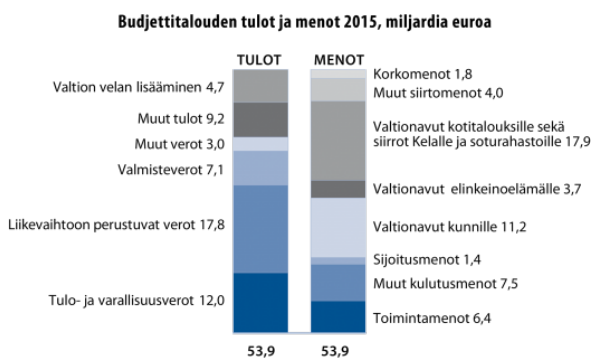
Sopeuttamistoimilla hillitään velanottoa

Määrärahat alenevat valtiontalouden sopeuttamistoimien johdosta

Talousarvion määrärahataso on 53,9 mrd. euroa, mikä on noin 0,2 mrd. euroa vähemmän kuin vuoden 2014 varsinaisessa talousarviossa ja noin 1 mrd. euroa vähemmän kuin vuodelle 2014 on budjetoitu mainitun vuoden lisätalousarviot mukaan lukien. Hintatason nousu ja talousarvion rakennemuutokset huomioiden hallinnonalojen määrärahat alenevat reaalisesti noin 2½ % vuodelle 2014 budjetoitua.

kustannustasotarkistukset sekä ikäsidonnaisen valtion eläkemenojen kasvu.

Valtionvelan korkomenoiksi arvioidaan noin 1,8 mrd. euroa, mikä on lähes edellisen vuoden tasolla. Poikkeuksellisen matala korkotasoa hillitsee korkomenojen nousupainetta. Vuoden 2015 kehykseen kuuluvat menot ovat yhteensä 41 967 milj. euroa. Vaalikauden kehys vuodelle 2015 on 42 167 milj. euroa. Näin ollen vuoden 2015 talousarvion jälkeen ns. jakamattomaksi varaukseksi jää lisätalousarvioita varten varattu 200 milj. euroa.

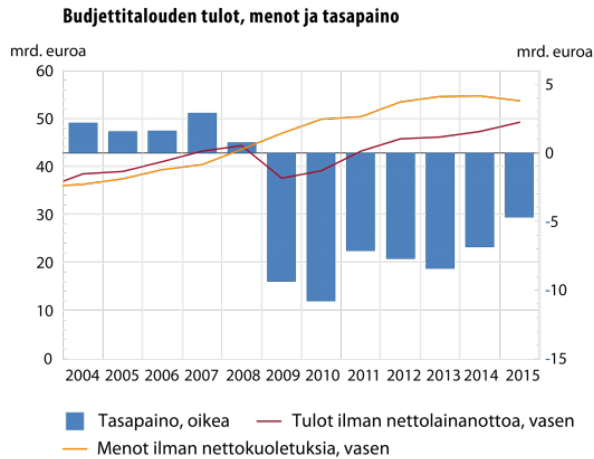
Lataa kuva skaalautuvana PDF-tiedostona.⁸

Menokasvua hillitsevät valtiontalouden sopeuttamiseksi tehdyt säästöpäätökset, joiden vaikutus on selvästi suurempi vuonna 2015 kuin vuonna 2014. Toisaalta määrärahatasoa korottavat päätetyt lisäpanostukset mm. teollisten kasvuvaiheen yritysten ja biotalousyritysten pääomasijoituksiin (Teollisuussijoitus Oy), Tekesin lainoihin, uusiutuvan energian tuotannon tukemiseen, asumistuki uudistukseen ja vanhuspalveluiden kehittämiseen. Menoja lisäävät myös eräät automaattitekijät, kuten laki- ja sopimusperusteiset hinta- ja

Vaimea talouskasvu rajoittaa verotulojen nousua

Valtion budjettitalouden tuloiksi ilman nettolainanottoa arvioidaan 49,1 mrd. euroa vuonna 2015. Tuloista runsaat 80 % on veroja ja veronluonteisia tuloja. Suomen talous ei ole juuri kasvanut vuoden 2012 jälkeen. Vuonna 2015 talouden ennakoitaan kääntyvän nousuun, ja talouskasvuksi arvioidaan noin 0,9 prosenttia. Veropohjien kasvu jatkuu kuitenkin hitaana edelleen vuonna 2015.

⁸http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Budjettitalouden-tulot-ja-menot_su.pdf

Lataa kuva skaalautuvana PDF-tiedostona.⁹

Verotuloennusteessa on otettu huomioon uuden hallituksen tekemät, kevään 2014 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä päätetyt sekä vaalikaudella aiemmin päätetyt vuonna 2015 voimaan tulevat veropoliittiset toimet. Vuonna 2015 toteutettavien veroperusmuutosten arvioidaan lisäävän valtion verotuloja nettomääräisesti noin 0,2 mrd. euroa vuositasolla. Valtion verotulojen kasvuksi arvioidaan noin 1 % v. 2015, eli noin 0,4 mrd. euroa vuodelle 2014 budjetoituun verrattuna (talousarvio ml. lisätalousarviot).

Valtionvelka kipuaa 100 mrd. euroon

Valtion talousarvio vuodelle 2015 on 4,7 mrd. euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Vuoden 2014 alijäämä on 7,0 mrd. euroa (ml. lisätalousarviot) eli budjetti-

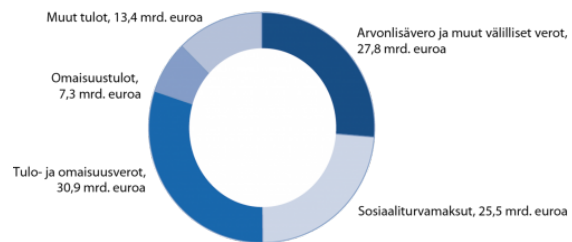
talouden alijäämä pienenee noin kolmanneksella vuodesta 2014.

Kansantalouden tilinpidon käsittein valtiontalouden alijäämän arvioidaan vuonna 2015 olevan noin 2,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Vuoden 2015 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan noin 100 mrd. euroa, mikä on noin 48½ % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Mistä veroeurot tulevat?

Julkisyhteisöjen tulot vuonna 2012: 104,8 mrd. euroa / 54,5 % BKT:stä (2011: 102,1 mrd. euroa / 54,1 %)

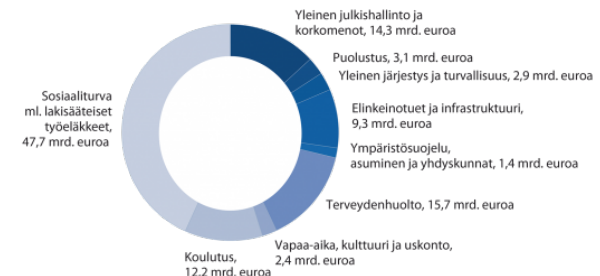

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito

Lataa kuva skaalautuvana PDF-tiedostona.¹⁰

Mihin veroeurot käytetään?

Julkisyhteisöjen menot vuonna 2012: 109,1 mrd. euroa / 56,7 % BKT:stä (2011: 104,1 mrd. euroa / 55,2 %)

Lataa kuva skaalautuvana PDF-tiedostona.¹¹

⁹<http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Budjettitalouden-tulot-menot-ja-tasapaino3.pdf>

¹⁰<http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2014/09/Mista-veroeurot-tulevat.pdf>

¹¹http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Mihin_veroeurot_kaytetaan.pdf

Valtiontalouden EU-tulot ja -menot vuosina 2013-2015

Valtiontalouden EU-tulot ja -menot v. 2015.

Valtiontalouden tasolla Suomen arvioidaan maksavan vuonna 2015 EU:n budjettiin ja Euroopan kehitysrahastoon 1 990 milj. euroa. Suomen maksut laskevat 74 milj. euroa vuodelle 2014 budjetoituun verrattuna. Suomi maksaa noin 5,4 mrd. euron suuruisesta maksualennuksesta Yhdistyneelle kuningaskunnalle 136 milj. euroa vuonna 2015.

EU:n budjetista arvioidaan saatavan tuloja noin 1 265 milj. euroa, mikä on 353 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2014. Maaseudun kehittämistulojen odotetaan lisääntyvän selvästi ja toisaalta rakennepoliittisten tukien alenevan vuoteen 2014 verrattuna. Muutokset selittyvät EU:n ohjelmakauden vaihtumisesta aiheutuvien maksatusten ajoittumisella. Suomen arvioidaan kantavan EU:n puolesta 184 milj. eurolla tulleja. Näistä neljännes, 46 milj. euroa, sisältyy kansalliseen talousar-

Yhteenveto valtion ja EU:n välisistä maksuvirroista vuosina 2013–2015 (milj. euroa)			
VALTIONTALOUDEN MENOT	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014	Talousarvio 2015
Budjettitalous			
ALV-maksu	285	292	284
BKTL-maksu	1 625	1 587	1 545
Yhdistyneelle Kuningaskunnalle myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitus	118	136	136
EU-MAKSUT YHTEENSÄ	2 028	2 015	1 965
Euroopan kehitysrahasto	47	49	25
YHTEENSÄ	2 075	2 064	1 990
VALTIONTALOUDEN TULOT	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014	Talousarvio 2015
Budjettitalous			
Maataloustuki	533	536	534
Maaseudun kehittäminen	312	45	556
Rakennepoliittinen tuki	291	247	70
Tullien yms. kantopalkkio	43	52	46
Muut tulot *	62	29	40
Rahastotalous			
Interventiorahasto	4	1	3
Maatilatalouden kehittämisrahasto	25	2	16
YHTEENSÄ	1 270	912	1 265
EU:n puolesta kannetut tullit, maatalous- ja sokerimaksut	172	208	184

* Sisältää mm. sisäasioiden rahastoista saatavia tuloja 14,5 milj. euroa vuonna 2015.

Lataa taulukko skaalautuvana PDF-tiedostona.¹²

¹²http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/eu-maksuvirrat_su.pdf

Kuntatalous 2015

Kunnat järjestävät asukkailleen peruspalvelut, joista tärkeimpiä ovat koulutus- sekä sosiaali- ja terveystalot. Palvelut rahoitetaan pääasiassa kuntien verotuloilla, joita kertyy kunnallisverosta (86 % verotuloista), kiinteistöverosta (7 % verotuloista) sekä osasta yhteisöveron tuottoa (7 % verotuloista).

Kuntien verotulojen arvioidaan olevan noin 21,7 mrd. euroa vuonna 2015, mikä on noin 3 % edellisvuotta enemmän. Ansiotulojen verotukseen tehdään sekä keventäviä että kirittäviä muutoksia, joiden arvioidaan vähentävän kunnallisveron tuottoa yhteensä 156 milj. eurolla. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen tehdään vastaava kompensatio. Yleisen ja vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosenttien ala- ja ylärajoja korotetaan. Tämän arvioidaan lisäävän kuntien verotuloa 48 milj. eurolla, mutta peruspalvelujen valtionosuuteen tehdään vastaavan suuruinen leikkaus.

Työmarkkinatuen rahoitusvastuun siirtoa kunnille kompensoidaan 75 milj. eurolla korottamalla yhteisöveron jako-osuutta. Tärkeimpiä tietoja vuoden 2015 veroperustemuutoksista on koottu budjettikatsauksen veromuutoksia käsittelevään kohtaan.

Vuonna 2015 valtio rahoittaa kuntien peruspalveluja valtionapujen (laskennalliset valtionosuudet ja muut avustukset) kautta yhteensä 9,9 mrd. eurolla. Laskennallisiin valtionosuuksiin osoitetaan yhteensä 9,0 mrd. euroa ja muihin valtionavustuksiin 0,9 mrd. euroa. Valtionavut vähenevät 0,5 mrd. eurolla vuodesta 2014.

Valtionosuuksia alentaa peruspalvelujen valtionosuuden leikkaus, joka on 188 milj. eu-

roa vuonna 2015. Lisäksi säästöjä kohdistuu mm. lukio- ja ammatilliseen koulutukseen, op-
isopimuskoulutukseen sekä harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin. Myös ammattikorkeakoulujen rahoitusuudistukseen liittyvät siirrot alentavat valtionapujen tasoa. Toisaalta valtionosuuksia korottavat mm. sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain uudistuksiin kohdistettavat lisäykset ja vanhuspalvelulain toimeenpanton jatkaminen. Valtionosuuksia lisää myös indeksikorotus 43 milj. eurolla sekä ikärakenteen ja väestön määrän muutos noin 60 milj. eurolla.

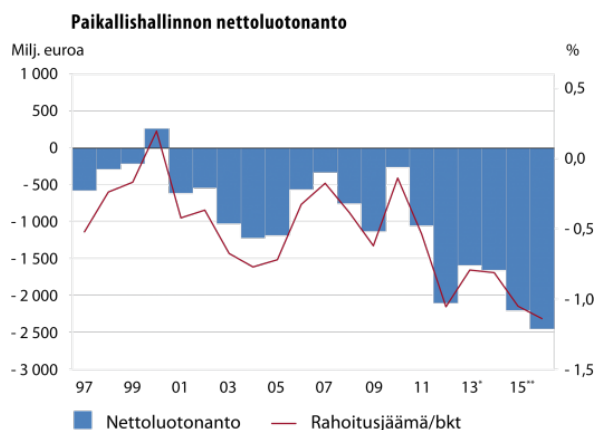
Valtionosuusjärjestelmään sisältyvä valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa. Vuonna 2015 kunnan peruspalvelujen valtionosuuden valtionosuusprosentti on 25,44. Näin ollen kunnan rahoitusosuus peruspalveluihin on 74,56. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman perusopetuksen jälkeisen koulutuksen valtionosuusprosentti on 41,89. Kuntien valtionosuudet määräytyvät laskennallisin perustein ja ovat kunnan tuloina yleiskatteisia, eli kunta voi harkintansa mukaan päättää niiden käytöstä. Budjettiin sisältyvien valtion toimenpiteiden arvioidaan kokonaisuudessaan heikentävän kuntien rahoitusasemaa vuoteen 2014 verrattuna nettomääräisesti 218 milj. eurolla.

Kuntatalouteen on viime vuosina syntynyt tulojen ja menojen välinen epäsuhta. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate riitti v. 2013 niukasti kattamaan poistot mutta ei nettoinvestointeja. Kuntatalouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen nousi lähes 8 prosenttiin.

Kuntatalouden tila ei kohene lähivuosina, vaan menojen kasvu uhkaa jatkua tulojen kas-

vua nopeampana. Talouskasvun ennustetaan elpyvän hitaasti, joten kuntien veropohjien kasvu arvioidaan vaimeaksi. Myös valtionavut vähenevät vuosina 2014—2015 mm. peruspalvelujen valtionosuuden leikkaamisen johdosta. Kuntien toimintamenot kasvavat puolestaan tasaisesti väestön määrän ja ikärakenteen muutoksen lisätessä palvelutarvetta. Kolmannes kunnista nostaa kunnallisveroprosenttiaan vuonna 2015, mikä lisää verotuottoa noin 100 milj. eurolla. Paine veroprosenttien korotusten jatkumiseen lähivuosina on tuntuva.

Kansantalouden tilinpidon käsittein tarkasteltuna kuntatalouden alijäämä oli 0,8 % suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2013. Kuntatalouden rahoitusaseman arvioidaan heikkenevän -1 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2015.

Lataa kuva skaalautuvana PDF-tiedostona.¹³

¹³http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Paikallishallinto_nettoluotonanto1.pdf

Sosiaalietuudet 2015 ja julkisten palvelujen kustannukset

Eräät etuudet kuukaudessa ¹⁾ vuonna 2015, osa 1		
Täysi kansaneläke	€/kk 2015	€/kk 2014
<i>1.1.2015 alkaen</i>		
- yksin asuva	636,63	633,91
- naimisissa	564,69	562,27
Takuueläke	746,57	743,38
Lapsilisät		
- 1. lapsi	95,75	104,19
- 2. lapsi	105,8	115,13
- 3. lapsi	135,01	146,91
- 4. lapsi	154,64	168,27
- 5. jne. lapsi	174,27	189,63
- yksinhuoltajakorotus/lapsi	48,55	48,55
Sairausvakuutuksen päivärahat		
- sairaus-, äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahan minimitaso	600,50	598

Lataa taulukko skaalautuvana PDF-tiedostona.¹⁴

Eräät etuudet kuukaudessa ¹⁾ vuonna 2015, osa 2		
	€/kk 2015	€/kk 2014
Lasten kotihoidon tuki		
- hoitoraha yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta	342,53	341,06
Yksityisen hoidon tuki		
- hoitoraha/lapsi	174,38	173,64
Osittainen hoitoraha/vanhempi		
	98,09	97,67
Työttömän perusturva		
- peruspäiväraha	705,20	702,19
- työmarkkinatuki	705,20	702,19
Opintotuki, enimmäismäärät²⁾		
<i>Opintoraha</i>		
Korkeakouluopiskelijat		
- itsenäisesti asuvat, 17-vuotiaat	147,52	146,89
- itsenäisesti asuvat, 18 vuotta täyttäneet	303,19	301,89
Korkeakouluopiskelijat, ensimmäiset opinnot aloitettu 1.8.2014 jälkeen		
- itsenäisesti asuvat, 17-vuotiaat	163,80	163,10
- itsenäisesti asuvat, 18 vuotta täyttäneet	336,76	335,32
Muissa oppilaitoksissa opiskelevat		
- itsenäisesti asuvat, 17-vuotiaat	101,74	101,31
- itsenäisesti asuvat, 18 vuotta täyttäneet	250,28	249,21
<i>Asumislisiä</i>		
- 80 % määritellystä ³⁾ asumismenosta	201,60	201,60
<i>Opintolainan valtiontakaus</i>		
- Korkeakouluopiskelijat	400,00	400,00

¹⁾ Päiväkohtaisesti määrjtyvät etuudet on arvioitu kuukausitasolle.

²⁾ Tuet nousevat 1.8.2015 alkaen KEI-indeksikorotuksesta johtuen.

³⁾ Asumismenoja ei oteta huomioon 252 euroa ylittävältä osalta.

¹⁴ http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Eraat-etuudet-osa1_su.pdf

¹⁵ http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Eraat_etuudet_tammi_su.pdf

¹⁶ http://verkkojulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2013/09/Eraiden_julk_palveluiden_km_kustan.pdf

Lataa kuva skaalautuvana PDF-tiedostona.¹⁵

Eräiden julkisten palveluiden keskimääräiset kustannukset vuonna 2012		
OPETUS- JA SIVISTYSTOIMI	euroa	
perusopetus	8 404	/oppilas
lukiokoulutus	7 392	/opiskelija
ammattillinen peruskoulutus	11 663	/opiskelija
ammattikorkeakoulutus	8 132	/opiskelija
yliopistokoulutuksen budjettirahoitus	9 577	/opiskelija
yleiset kirjastot	3,29	/lainaus
SOSIAALIPALVELUT		
euroa		
lasten päivähoito ¹⁾	57,6	/hoitopäivä
vanhainhoito	127	/hoitopäivä
TERVEYDENHUOLTOPALVELUT		
euroa		
Perusterveydenhuolto		
- terveyskeskuskäynti	73,4	/käynti
- vuodeosastohoito	193,4	/hoitopäivä
- hammashoito	72,8	/käynti
Erikoissairaanhoido		
- somaattinen erikoissairaanhoido ²⁾	1024,6	/hoitopäivä

¹⁾ Sisältää sekä päiväkotihoidon että perhepäivähoidon kustannukset ja hoitopäivät. Osa- ja kokopäivähoidon hoitopäiviä ei ole yhteismitallistettu.

²⁾ Sisältää vuodeosastohoidon ja päiväkirurgian.

Lähteet: Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja Tilastokeskus.

Kirjastolainojen lukumäärän lähde: Suomen yleisten kirjastojen tilastot <http://tilastot.kirjastot.fi/>.

Lataa taulukko skaalautuvana PDF-tiedostona.¹⁶

Poimintoja talousarviosta

Verotus

Ansio- ja pääomatuloverot

- Ansiotuloverotukseen tehdään inflaatiota vastaava tarkistus tuloveroasteikon kolmeen alimpaan tulorajaan.
- Pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotusta kevennetään korottamalla työtulovähennyksen enimmäismäärää 1 010 eurosta 1 025 euroon. Lisäksi vähennyksen kertymä- ja poistumaprosentteja korotetaan.
- Kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää korotetaan 40 eurola.
- Progressiivisen tuloveroasteikon määräaikaisen ylimmän tuloluokan (ns. solidaarisuusvero) euromääräistä tulorajaa alennetaan 100 000 eurosta 90 000 euroon, ja veroluokan voimassaoloa jatketaan vuoteen 2018 saakka.
- Asuntolainan korkovähennysoikeutta rajoitetaan edelleen siten, että vuonna 2015 vähennyskelpoista on enää 65 % asuntolainan korkomenoista.
- Työmatkakuluvähennyksen omavastuosaa korotetaan 150 eurolla.
- Pääomatuloverotuksen progressiota lisätään. Pääomatuloverotuksen ylemmää veroprosenttia korotetaan 32 prosentista 33 prosenttiin.
- Pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden tukemiseksi otetaan käyttöön lapsiperhevähennys vuoden 2017 loppuun saakka.

- Kunnallisverotuksen eläketulovähennystä korotetaan pieni- ja keskituloisilla eläkeläisillä.
- Osuuskuntien ylijäämänjaon verotusta muutetaan.

Yhteisövero

- Elokuvatuottajien tuotantotuki säädetään veronalaiseksi tuloksi elinkeinoverotuksessa.
- Yritysten edustusmenojen 50 prosentin vähennyskelpoisuus palautetaan vuoden 2015 alusta lukien.
- Työmarkkinatuen rahoitusvastuun kunnille siirtämisen kompensoimiseksi kuntien jako-osuutta yhteisöverosta kasvatetaan (75 milj. eurolla) ja valtion osuutta vastaavasti pienennetään.
- Tuotannollisten investointien korotettuja poistoja jatketaan vuosille 2015 ja 2016.

Valmisteverot

- Tupakkaveroa korotetaan.
- Sähköveroluokan I, liikennepolttoaineiden sekä lämmitys-, työkone- ja voimalaitospolttoaineiden veroja korotetaan. Polttoturpeen verotasoa alennetaan. Turpeen veron alentamisen vaikutus metsähakkeella tuotetun uusiutuvan energian tuotantotukeen on huomioitu määrärahoissa.

Muut verot

- Taksien ja muuttoautojen verotuet poistetaan vuoden 2015 alusta.

- Ajoneuvoveroa korotetaan ja verotaulukkoa tarkistetaan päästöohjauksen tehostamiseksi.
- Jäteveroa korotetaan.
- Perintö- ja lahjaveroasteikkojen veroprosentteja korotetaan yhdellä prosenttiyksiköllä.
- Yleisen kiinteistöveroprosentin ala- ja ylärajaa korotetaan 0,2 prosenttiyksiköllä ja vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentin ala- ja ylärajaa 0,05 prosenttiyksiköllä.
- Pankkivero korvataan luottolaitosten vakuumaksulla v. 2015.

Määrärahat

Suomen itsenäisyyden juhluvuosi

- Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuoden suunnitteluun, toteutukseen ja järjestelyihin kohdennetaan 2 milj. euroa sekä enintään 5 milj. euron valtuus vuosi- na 2015—2017 tehtäviin juhluvuoden hankkeiden sitoumuksiin.

Kehitysyhteistyö

- Kansainväliseen kehitysyhteistyöhön osoitetaan yhteensä 1,0 mrd. euroa. Kehitysyhteistyömäärärahojen tason ar-

vioidaan olevan noin 0,48 % bruttokansantulosta. Ulkoasiainministeriön pääluokan varsinaisen kehitysyhteistyömomentin määrärahaan kohdennetaan 798 milj. euroa

Poliisitoimi ja hätäkeskuslaitos

- Poliisitoimen toimintamenoihin kohdennetaan 734 milj. euroa, joka on samaa luokkaa kuin vuoden 2014 varsinaisessa talousarviossa. Kansalaisten luottamus poliisiin kykyyn ehkäistä, paljastaa ja selvittää rikoksia pyritään säilyttämään korkeana.
- Poliisin hallintorakenteen uudistushankkeen (Pora III) linjausten mukaisesti jatketaan palveluverkkouudistusta sekä edistetään eräitä tietoteknisiä kehittämistoimia, kuten lupapalvelujen ja automaattisen liikennevalvonnan kehittämistä.
- Uuden hätäkeskustietojärjestelmän (Erica) käyttöönottoon liittyviin menoihin kohdennetaan 2,4 milj. euroa.

Rajavalvonta, maanpuolustus ja kriisinhallinta

- Rajavartiolaitokselle osoitetaan 4,7 milj. euroa kolmen SuperPuma-helikopterin modifikaation ja G-huollon hanketta varten.
- Ulkovartiolaiva Turvan varustamiseen osoitetaan 3 milj. euroa.
- Puolustusministeriön hallinnonalalle osoitetaan määrärahoja 2 659 milj. euroa, missä on vähennystä 91 milj. euroa vuoden 2014 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Määrärahojen vähennys aiheutuu pääosin hallitusohjelmassa sovitusta puolustusvoimien toimintamenoihin ja puolustusmateriaalihankintoi-

hin kohdistetuista menosäästöistä sekä materiaalihankintojen maksatusten myöhentämisestä.

- Ilmavoimien seitsemän Hawk Mk 51-konetta uudistetaan lasiohjaamokoneiksi, mihin osoitetaan 15,2 milj. euron valtuus ja 4 milj. euroa määrärahaa.
- Sotilaallisen kriisinhallinnan menoissa huomioidaan Suomen johtovaltioroolin jatkuminen Libanonin UNIFIL-operaatiossa.

Maahanmuutto

- Maahanmuuttohallinnon, turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja paluumuuttajien muuttovalmennuksen menoihin kohdennetaan noin 61,6 milj. euroa, mikä on 6,6 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2014 varsinaisessa talousarviossa. Turvapaikanhakijoita arvioidaan saapuvan vuoden aikana noin 3 000. Keskeisenä tavoitteena on maahanmuuttohallinnon tehostaminen ja tähän liittyvien lupaprosessien nopeuttaminen. Turvapaikanhakijoiden vastaanoton kokonaiskustannuksia sopeutetaan turvapaikanhakijoiden määrää ja käsittelyaikojen lyhenemistä vastaavaksi.
- Kotouttamispolitiikan määrärahoiksi osoitetaan 97 milj. euroa.

Sisäinen turvallisuus

- EU:ssa sisäasioiden alalle perustettiin uudella rahoitusohjelmakaudelle kaksi uutta rahastoa: sisäisen turvallisuuden rahasto sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto, joiden toiminta alkaa varsinaisesti vuonna 2015. Vuosina 2014—2020 toteutettavien sisäasioiden rahastojen kansallisten ohjelmien rahoituksen kokonais-

määräksi arvioidaan muodostuvan noin 113 milj. euroa.

Hallinto

- Valtioneuvoston yhteiset hallinto- ja palvelutehtävät kootaan uudeksi kokonaisuudeksi valtioneuvoston kansliaan 1.3.2015 lukien. Kanslian toimintamenoihin siirretään tähän tarkoitukseen lähinnä ministeriöistä noin 82 milj. euroa.
- Kaikkiin hallinnonaloihin on kohdistettu yleisiä toimintameno- ja säästöjä, mikä lisäksi kevään 2014 julkisen talouden suunnitelmassa linjattiin vuosittainen 0,5 % tuottavuuden kasvua vastaava toimintameno- ja säästö (pl. puolustusvoimat) sekä palkkaliukumia rajoitettava toimintameno- ja säästö. Valtionhallinnon toimintamenoihin kohdistuu yhteensä noin 80 milj. euron leikkaukset vuoden 2014 säästöihin verrattuna.
- Vaalimenot kasvavat 17,9 milj. euroon vuonna 2015, kun sekä eduskuntavaalit että saamelaiskäräjävaalit toimitetaan.
- Valtion vahingonkorvausten maksamista keskitetään Valtiokonttoriin.
- Julkisen hallinnon yhteisen Asiakaspalvelu2014 -hankkeen pilotointia varten tietojärjestelmämenoihin osoitetaan 1,5 milj. euron lisämääräraha.
- Valtion tieto- ja viestintätekniikka-keskuksen (Valtorin) toimintamenoihin kohdennetaan 3 milj. euroa ja investointimenoihin 10 milj. euroa.
- Vuonna 2015 on tarkoitus perustaa uusi rahoitusvakauseräviranomaisen ja sen hallinnoima uusi rahoitusvakauserärahasto. Rahastolle siirretään talousarviossa 171 milj. euroa. Kansallinen rahasto siirtäisi varat edelleen EU:n vakauserämaksuina EU:n yhteiseen kriisinhallintajärjestelmään.

surahastoon.

Verotus ja tullitoimi

- Verohallinnon määrärahaa nostetaan 2,5 milj. eurolla perustoiminnan turvaamiseksi VALMIS-ohjelmistouudistuksen (verotusjärjestelmien kokonaisuudistamiseen liittyvä valmisohjelmistohankinta) käynnistyessä.
- Tullin toimintamenoihin tehdään 2,5 milj. euron lisäys auto- ja valmisteverotuksen tason säilyttämiseen sekä rikos- torjunnan turvaamiseen. Alkoholijuomien ja tupakan laittoman matkustajatuonnin hillitsemiseksi osoitetaan 0,9 milj. euron lisämääräraha.

Yleissivistävä- ja ammatillinen koulutus sekä varhaiskasvatus

- Kielitaidon vahvistamista tuetaan laajentamalla kielikylpytoimintaa, johon osoitetaan 3 milj. euroa.
- Eduskunnalle on annettu esitys päivähoitolain muuttamiseksi ja samalla lain nimi muutettaisiin varhaiskasvatuslaiksi. Laissa säädettäisiin päiväkodin ryhmäkoosta sekä lasten ja vanhempien osallisuudesta ja vaikuttamisesta. Opetushallituksesta tulisi varhaiskasvatuksen asiantuntijavirasto ja varhaiskasvatuksen arviointi tulisi osaksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintaa. Tähän varautumiseksi lisätään Opetushallituksen resursseja 0,2 milj. eurolla ja opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusta 0,3 milj. eurolla.
- Osana yleissivistävän koulutuksen kehittämistä panostetaan perusopetuksen tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden oppimisen ja hyvinvoinnin tukeen osana yleisopetusta sekä tehostetaan koulupudokkuutta es-

täviä toimia. Näihin tarkoituksiin lisätään valtionavustuksina 21,3 milj. euroa. Huomioiden kaikki perustemuutokset yleissivistävän koulutuksen valtionavustukset vähenevät noin 12 milj. euroa vuonna 2015.

- Nuorten koulutustakuun toteuttamista jatketaan. Lisäksi jokaisella perusopetuksen päättävällä nuorella on jatkossa velvollisuus hakea toiselle asteelle tai muuhun jatkokoulutukseen. Nuorilla, jotka eivät tule hauissa valituiksi on niin halutessaan oikeus perusopetuksen lisäopetukseen, lukioon tai ammatillisen koulutukseen valmistavaan koulutukseen, paikkaan työpajassa tai vastaavassa koulutuksessa.
- Toisen asteen koulutuksen järjestäjäverkon rakenteellista kehittämistä jatketaan, ja rahoitusjärjestelmät uudistetaan.

Korkeakoulut ja tiede

- Vuoden 2015 alusta toteutuvan am-

mattikorkeakoulu-uudistuksen yhteydessä kunnan omarahoitusosuus ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin poistetaan, ja valtio vastaa kokonaisuudessaan ammattikorkeakoulujen rahoituksesta.

- Työurien pidentämistavoitteen saavuttamiseksi toteutetaan korkeakoulujen hakijasuman purku kasvattamalla määrällisesti korkeakoulujen sisäänottoa noin 3 000:lla vuosina 2014—2015 tulevaisuuden työvoimatarpeen kannalta oleellisilla aloilla.
- Vuonna 2015 valtio on varautunut pääomittamaan ammattikorkeakouluja 50 milj. eurolla ja sitoutuu pääomittamaan yliopistoja kolminkertaisesti niiden hankkimia yksityisiä lahjoituksia vastaavasti, kuitenkin enintään 150 milj. eurolla. Valtion vastinrahoitukseen oikeuttava varainkeruu toteutetaan tarkemmin määriteltävällä tavalla vuosien 2014—2017 aikana siten, että vastinrahoituspäätökset tehdään yhdellä kertaa vuonna 2017.
- Valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseen liittyen yhdistetään Kuluttajatutkimuskeskus ja Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos Helsingin yliopistoon vuoden 2015 alusta lukien.
- Vuodesta 2015 lähtien tehdään päätöksiä uudesta strategisesta tutkimusrahoituksesta enintään 55,6 milj. euron arvosta. Strategisen tutkimuksen tarkoituksena on löytää ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin ja ongelmiin.

Taide ja kulttuuri

- Kirjaston lainoista kirjan tekijöille maksettavia lainauskorvauksia korotetaan,

mihin tarkoitukseen on lisätty 4 milj. euroa vuodesta 2014.

- Hallitusohjelman mukainen hyvitysmaksujärjestelmän uudistaminen toteutetaan siten, että yksityisen kopioinnin hyvitys rahoitetaan valtion talousarviosta ja hyvitykseen osoitetaan 11 milj. euroa. Tällä hyvitetään tekijöille se, että teoksia kopioidaan yksityiseen käyttöön tekijänoikeuslaissa säädetyn rajoituksen nojalla. Järjestelmä korvaa aiemman, kuluttajien laitekohtaisissa maksuissa maksaman, hyvitysmaksun.
- Yleisten kirjastojen perustamishankkeille myönnettävää valtuutta korotetaan, jonka avulla uusitaan arviolta yhdeksän kirjastoautoa sekä peruskorjataan ja rakennetaan 12 kirjastoa.
- Veikkauksen voittovaroja arvioidaan kertyvän 541 milj. euroa. Voittovaroista käytetään jakosuhdelain mukaisesti vähintään 25 % urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 9 % nuorisotyön edistämiseen, 17,5 % tieteen edistämiseen ja 38,5 % taiteen edistämiseen.

Maa- ja metsätalous

- Tavoitteena on vahvistaa maaseudun elinvoimaisuutta ja monipuolista yrittäjyyttä sekä edistää maatalouden rakennetta ja tuottavuuskehitystä. Keskeisenä välineenä on Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014—2020, jonka määrärahat kasvavat 41,1 milj. eurolla. Lisäys johtuu pääosin maaseutuohjelman uusien toimenpiteiden käyttöönotosta.
- Luopumistukijärjestelmää on tarkoitus jatkaa vuoden 2018 loppuun saakka.
- Seuraavien laitosten tehtävät ja voimavarat siirretään vuoden 2015 alus-

ta lukien uuteen Luonnonvarakeskukseen tutkimuksen vaikuttavuuden ja toiminnan tuottavuuden parantamiseksi: Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Metsätutkimuslaitos sekä Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen tilasto- ja tiedonhallinta.

- Kemera (kestävän metsätalouden rahoituksen) -lainsäädäntö ja valtiontuet uudistetaan 1.7.2015 lukien EU:n maa- ja metsätalouselämyksen valtiontukisäännösten mukaiseksi.

Viestintä

- Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi kohdennetaan 507,9 milj. euron määräraha.
- Valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteutuksen valtiontukiin osoitetaan 16 milj. euron rahoitus.

Tieverkosto, väylät ja ajoneuvot

- Liikenneväylien investointeihin varataan 460 milj. euroa. Väylästön päivittäiseen kunnossapitoon ja ylläpitoon varataan käytettäväksi 933 milj. euroa.
- Uusina hankkeina vuonna 2015 aloitetaan Riihimäen kolmioraitteen rakentaminen, Helsinki—Riihimäki-rataosan kapasiteetin lisääminen, vt 3 Tampere—Vaasa (Laihian kohdan 1. vaihe), Oulu—Kajaani—Vartius vt 22:n kunnostushanke, Pännäinen—Pietarsaari—Alholma -radan sähköistäminen sekä Saimaan syväväylän siirto Savonlinnan kohdalla. Lisäksi jatketaan vuoden 2014 toisessa lisätalousarviossa aloitettavaksi päätetyt hankkeet: Rauman meriväylän syventäminen, mt 148:n parantaminen Keravan tien kohdalla, vt

3:lle rakennettava Arolammin eritasoliittymä sekä kt 77 Viitasaari—Keitele -osuuden perusparannus.

- Valtio sitoutuu länsimetron jatkon rakentamiseen Kivenlahteen saakka.
- Fennovoima Oy:n ydinvoima-alueelle johtavan tieyhteyden rakentamiseen osoitetaan 7,4 milj. euron valtuus.
- Määräaikainen ajoneuvojen romutus-palkkio-ohjelma otetaan käyttöön, jonka rahoittamiseen kohdennetaan 3 milj. euroa.

Energiapolitiikka

- Uusiutuvan energian tuotantotukeen kohdennetaan 214 milj. euroa, jossa on lisäystä 90 milj. euroa vuodelle 2014 budjetoituun. Kasvu johtuu tuulivoimakapasiteetin kasvusta sekä metsähakkeella tuotetun uusiutuvan energian tuotantotuen korottamisesta turpeen veron laskua vastaavasti. Määrärahan tasoon vaikuttavat toteutuvien investointien lisäksi sähkön markkinahinnan kehitys ja metsähakevoimaloiden syöttötariffin osalta päästöoikeuden hinnan kehitys.
- Energiatuen myöntämisvaltuuden määrä on 35 milj. euroa, josta 3 milj. euroa on tarkoitettu liikenteen biopolttoainien kehittämishankkeeseen.
- Nesteytetyn maakaasun (LNG) terminaalien rakentamisella turvataan maakaasun jakelua ja saantia. LNG-terminaalien investointitukeen osoitetaan määrärahaa 31 milj. euroa käytettäväksi vuosien 2013—2014 valtuuksien maksatuksiin.

Työllisyys

- Nuorten ja vastavalmistuneiden kiinnit-

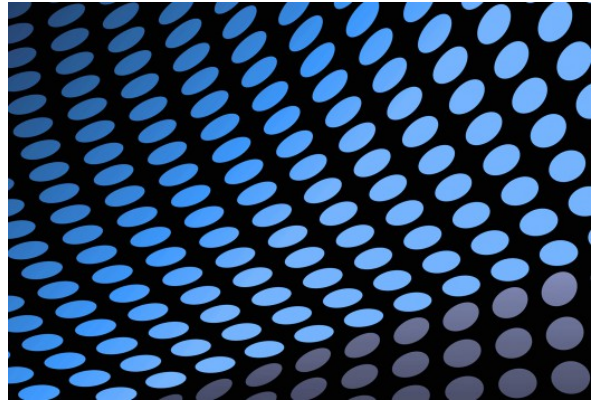
tymistä työmarkkinoille tuetaan tehostamalla nuorisotakuuta.

- Nuorten yrittäjyyttä tuetaan laajentamalla Nuorten yrittäjyyspaja -toimintamalli valtakunnalliseksi.
- Työllisyyden edistämiseksi vuorotteluvapaan saantikriteerijä on kiristetty. Muun muassa työhistoriaedellytys on nostettu 10 vuodesta 16 vuoteen. Uudistus on tullut voimaan 1.9.2014.

Yritykset

- Alkavien yritysten pääomasijoitustoimintaan (Tekes) suunnataan 20 milj. euroa.
- Innovaatiorahoituskeskus Tekesin lainavaltuuksiin kohdennetaan 167 milj. euroa, jossa on kasvua 60 milj. euroa vuoden 2014 varsinaiseen talousarvioon nähden. Lisäpanostus kohdistuu pääosin digi- ja biotalouteen sekä cleantechalalle. Lisäksi Tekesin lainojen maksuvapautuksen piiriin tulevien lainojen enimmäismäärä poistetaan.
- Vuonna 2014 käynnistettiin pitkäaikainen kasvurahoitusohjelma, joka vahvistaa pääomasijoitusmarkkinoita ja tukee pk-yritysten kasvua.
- Suomen Teollisuussijoitus Oy:n pääomittamiseen kohdennetaan 80 milj. euroa, josta 30 milj. euroa on tarkoitus käyttää Kasvurahastojen Rahasto II:n toimintaan ja 50 milj. euroa erityisesti teollisten yritysten uudistumiseen, monipuolistamiseen ja kasvuun sekä biotalous ja terveysalan yritysten kasvua edistävään pääomasijoitustoimintaan.

Sosiaali- ja terveystalvet

- Vanhuspalvelulain toimeenpanoon liittyen valtionosuuksiin lisätään 27,5 milj. euroa, minkä jälkeen määräraha on täysimittaisella tasolla 82 milj. euroa vuodessa.
- Sosiaalihuoltolaki uudistetaan ja lastensuojelulakia tarkistetaan vuoden 2015 alusta. Uudistukseen liittyen valtionosuusrahoitusta lisätään 16 milj. euroa vuodessa.
- Turvakotipalvelujen järjestäminen siirretään valtion vastuulle, jota varten osoitetaan 8 milj. euroa (puolet siirtona kuntien valtionosuudesta).
- Julkista terveydenhoitoa palvelevan lastensairaalan perustamista tuetaan 15 milj. euron määrärahalta.

Kelan maksamat sosiaalietuudet ja korvaukset

- Vuonna 2015 voimaan tuleva uusi laki yleisestä asumistuesta selkeyttää ja yksinkertaistaa asumistukijärjestelmää. Hyväksyttävien asumismenojen enimmäismäärään vaikuttavat jatkossa ainoastaan asunnon sijainti ja ruokakunnan koko.
- Asumistuessa otetaan lisäksi 1.9.2015 alkaen käyttöön 300 euron kuukausittainen suojaosa. Tukea hakevan henkilön ansiotuloista vähennetään 300 eu-

roa kuukaudessa ennen asumistuen laskemista.

- Lapsilisien tasoa leikataan noin 8 prosentilla.
- Kansaneläkeindeksiin ja työeläkeindeksiin sidottuja etuuksia korotetaan pääsääntöisesti vain 0,4 prosentilla.
- Sairausvakuutuskorvauksiin kohdistetaan säästöjä mm. matkakorvausten omavastuuosuuksia korottamalla ja hammashoidosta maksettavaa korvausta alentamalla.
- Vammaisetuslainsäädäntöä muutetaan 1.6.2015 siten, että etuuden myöntämisessä arvioitaisiin nykyistä selkeämmin hakijan tuen tarvetta. Uudistuksen arvioidaan vähentävän määräraharavetta vuonna 2015 noin 6,5 milj. eurolla.
- Uusien lääkkeiden hyväksymiseksi erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon on varattu 8,4 milj. euroa.
- Terveystuotoalan opiskelijoille tarjottava hepatiitti B -rokote sisällytetään kansalliseen rokotusohjelmaan.

Valtion maksamat eläkemenot

- Valtiovarainministeriön pääluokassa on varauduttu valtion maksamiin eläkkeisiin ja korvauksiin noin 4,7 mrd. eurolla. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa eläkkeisiin kohdennetaan noin 4,5 mrd. euroa. Valtio rahoittaa kansaneläkkeet 2,4 mrd. euroa ja takuueläkkeet 153 milj. euroa. Lisäksi maatalousyrittäjien eläkkeisiin käytetään 624 milj. euroa, yrittäjäeläkkeisiin 100 milj. euroa, merimieseläkkeisiin 62 milj. euroa ja maatalousyrittäjien tapaturmaeläkkeisiin 15 milj. euroa.

Veteraanit

- Veteraanien tukemiseen käytetään kaikkiaan noin 253 milj. euroa. Kunnan tai kuntayhtymän järjestämistä sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluista aiheutuvista kustannuksista voidaan jatkossa maksaa korvausta henkilöille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on nykyisen 20 prosentin sijasta vähintään 15 prosenttia. Muutos laajentaa korvauksen saajien piiriä ja edesauttaa ikääntyneiden sotainvalidien selviytymistä omassa kodissaan. Muutos tulee voimaan 1.7.2015, ja sen arvioidaan lisäävän määräraharavetta vuonna 2015 noin 3 milj. eurolla

Asuminen

- Kaikki asuntotuotannon tuet, pl. avustukset rakennusperinnön hoitoon, rahoitetaan valtion budjettitalouden ulkopuolisesta asuntorahastosta.
- Asuntojen korjaus- ja energia-avustuksiin osoitetaan yhteensä 40 milj. euroa erityisesti vanhusten ja vammaisten kotona asumista tukeviin korjauksiin sekä uusien hissien rakentamiseen. Valtion asuntorahaston varoja käytetään lisäksi 216,5 milj. euroa asuntotoimen avustusten, akordien ja korkotukien maksamiseen.
- Korkotukivaltuuksia valtion tukemaan sosiaaliseen asuntotuotantoon osoitetaan 1 170 milj. euroa sekä takauslainavaltuuksia 285 milj. euroa ja asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainojen valtioneuvoston takauksia 100 milj. euroa.
- Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi Helsingin seudun aiesopimuskunnille voidaan myöntää määräaikaista käynnistysavustuksia yhteensä enintään 10 milj. euroa. Pääkaupun-

kiseudulla takauslainamallilla rakennettävien vuokra-asuntojen tukemiseksi myönnetään määräaikaisesti käynnistysavustus, enintään 3,0 milj. euroa vuonna 2015.

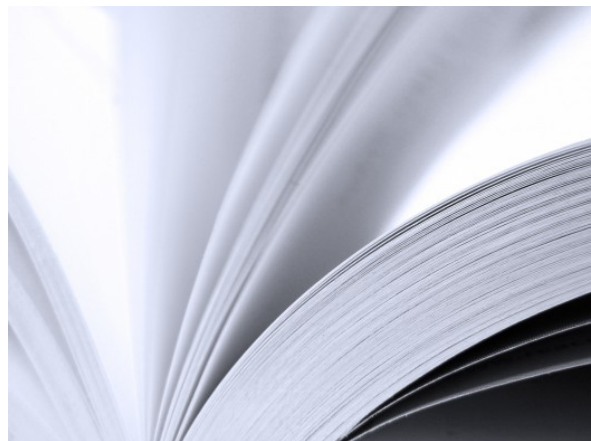
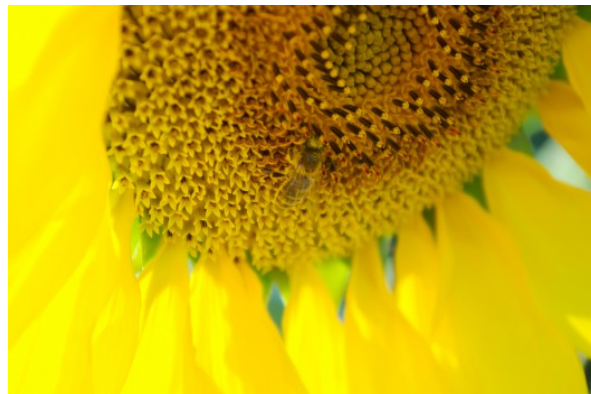
- Normaaliin vuokra-asuntojen sekä nuoris- ja opiskelija-asuntojen omavastuukoron määräaikainen alennus 3,4 prosentista 1 prosenttiin on voimassa vuoden 2015 loppuun asti.
- Erityisryhmien asuntojen rakentamista ja korjaamista tuetaan lisäksi 120 milj. euron investointiavustuksilla. Avustukset kohdennetaan ensisijaisesti heikoimassa asemassa olevien asuntotuotannon edistämiseen.
- Asuinalueiden kehittämiseen suunnataan 8 milj. euroa painottaen erityisesti suurimpien kaupunkien asuinalueita.
- Hallitusohjelman mukaisesti pääkaupunkiseudulle kohdennetaan enintään 2 milj. euroa määräaikaisiin käyttötarkoituksen muutosavustuksiin, joilla pyritään edistämään toimisto- ja teollisuusrakennusten muuttamista vuokra-asutokäyttöön.
- Aiemman perusparannuslainan sijaan asunto-osakeyhtiöiden peruskorjauksia tuetaan jatkossa valtion täytetakauksella. Valtion takauksen enimmäisvaluutus on 100 milj. euroa.

Luonto ja ympäristö

- Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toimeenpano

sekä Natura 2000 -verkoston ja aiemmin päätettyjen luonnonsuojeluohjelmien toteutus jatkuu. Soidensuojelun täydennysohjelman toimeenpano pyritään aloittamaan.

- Metsähallituksen luontopalveluiden julkisiin hallintotehtäviin kohdennetaan kaikkiaan noin 41 milj. euroa, josta 5 milj. euroa kertaluonteisena lisäyksenä kohdennetaan kansallispuistojen infrastruktuurin parantamiseen sekä luonto- ja kulttuurikohteiden investointeihin.

Lisätietoja

Budjettikatsaus julkaistaan vain sähköisessä muodossa.

Lisätietoja:
Valtiovarainministeriö¹⁷

Budjettiosasto

Budjettipäällikkö Hannu Mäkinen,
puh. 02955 30330

Budjettineuvos Juha Majanen,
puh. 02955 30247

¹⁷http://www.vm.fi/vm/fi/01_etusivu/

Lukuohjeet ja tulostus

Budjettikatsaus on uudistunut mobiililaitteilla luettavaksi Mobie Zine HTML5-verkkójulkaisuksi. Tämä digitaalinen julkaisu on luettavissa kaikilla päätelaitteilla niiden käyttöjärjestelmästä tai näytön koosta riippumatta (tietokoneet, tablet-laitteet, älypuhelimet ja tv-vastaanottimet joissa on nettiselain). Julkaisun sisältö skaalautuu automaattisesti kulloinkin käytössä olevalle näyttökoolle. Saat suurennettua kuvat ja kaaviot ruudun kokoisiksi klikkaamalla niitä.

Jos katsot julkaisua tietokoneellasi, voit helposti siirtyä sivulta toiselle näppäimistön nuolinäppäimillä ja kosketusnäytöllisellä laitteella vastaavasti pyyhkäisemällä kuvaruutua oikealle tai vasemmalle.

Tulostettavissa oleva PDF-versio.¹⁸

Palaute

Kerro mielipiteesi verkkójulkaisusta. Lähetä terveisesi vm-julkaisutiimi@vm.fi¹⁹.

¹⁸http://verkkójulkaisut.vm.fi/wp-content/uploads/2014/09/Suomi_pdf.pdf

¹⁹vm-julkaisutiimi@vm.fi